

ЗАВДАННЯ Й МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК СИСТЕМИ ВИСОКОРИЗИКОВО ІНВЕСТУВАННЯ

У статті визначена роль державного впливу на розвиток системи високоризикового інвестування. Проаналізований механізм важливих завдань, форм і методів державного впливу на формування й розвиток української системи венчурного інвестування.

В статье исследована роль государственного влияния на развитие системы высоко рискованного инвестирования. Проанализированный механизм важных заданий, форм и методов государственного влияния на формирования и развитие украинской системы венчурного инвестирования.

This article defines the role of state influence on high risk investment system development. The mechanism of important tasks, forms and methods has been analyzed as well as the development of state influence on formation and elaborating of Ukrainian system of venturing investment.

Актуальність проблеми. У більшості сучасних досліджень економіки й процесів, що протікають у ній, відзначається важлива роль держави, об'єктивність її економічних функцій, що необхідно враховувати при створенні діючого механізму регулювання економічного життя, що включає як державний вплив на різні процеси й системи в економічному організмі, так і механізми її ринкового самонастрою.

Аналіз останніх досліджень. Однак дотепер не припиняються суперечки про ступінь втручання держави в економіку.

Деякі фахівці відстоюють думку про те, що держава - це активний суб'єкт ринкових відносин, інші вважають, що держава повинна відмовитися від регулювання економічних зв'язків і співвідношень, цін, обсягів і структури виробництва, фінансової підтримки реального сектора економіки й соціальної інфраструктури, наполягають на відомості до мінімуму соціальних гарантій і соціальної підтримки.

Розмаїтість підходів до визначення ролі держави проявляється й відносно процесів формування й використання венчурного капіталу в розвитку інноваційної активності господарських систем. Існують публікації, у яких відстоюється точка зору про більш активну й різнобічну роль держави в розвитку інноваційної й інвестиційної діяльності, у формуванні цілісної венчурної індустрії.

Мета роботи. Проаналізуємо основні завдання державного впливу на формування венчурної системи, розглянемо форми й методи державного впливу на рішення основних завдань.

Виклад основного матеріалу. Виділення найбільш важливих завдань, форм і методів державного впливу на формування й розвиток національної системи венчурного інвестування можуть служити наступні положення: 1) регулювання здійснюється на базі сукупності економічних функцій держави стосовно тих або інших системних утворень в економіці, в основі яких лежать загальні функції держави. У їхньому числі науково-аналітична, нормативно-правова, регулююча, координуюча, управлінська, контрольна, розподільна, організаційна, стимулююча, інформаційна, захисна.

2) у механізмі державного впливу на розвиток систем повинна бути реалізована вся сукупність загальних економічних функцій у їхній конкретній модифікації. На цій підставі вважаємо відомість механізму регулювання процесу формування національної венчурної системи до обмеженого кола завдань, при рішенні яких може бути реалізована тільки частина функцій держави, недостатньо обґрунтованим. Даний висновок ставиться й до проекту закону про венчурну діяльність, у якому як основні завдання визначені:

- створення й розвиток інфраструктури венчурного бізнесу;
- забезпечення прогресивних структурних перетворень в економіці;
- установа й реалізація пріоритетів державної інноваційної політики;
- забезпечення взаємодії науки, виробництва й фінансово-кредитної сфери в розвитку економіки, венчурної й інноваційної діяльності.[1]

3) в умовах економічних відносин в Україні функції й завдання держави стосовно системи венчурного інвестування повинні розподілятися по двох рівнях: а) функції й завдання державного центра; б) функції й завдання державного впливу на розвиток венчурного капіталу суб'єктів; основні завдання держави в процесі створення й розвитку венчурної системи багато в чому визначаються найбільш важливими напрямками формування національної системи венчурного інвестування. Напрямами варто назвати мобілізацію інвестиційних венчурних ресурсів; контроль за міграцією венчурного капіталу; державне венчурне інвестування; розвиток міжгалузевої й міжрегіональної взаємодії в розвитку інноваційної активності й використанні венчурного капіталу; моніторинг українського ринку венчурних інвестицій; інформаційне забезпечення й ін.

Досить корисний для осмислення ролі держави в розвитку венчурного інвестування досвід США. Всі міри тут спрямовані на установа й вирощування малого інноваційного підприємництва шляхом ризикового інвестування через видачу субсидій. В 80-х роках була сформована спеціальна програма нововведень і досліджень у малому бізнесі, координатором якої стала Адміністрація малого бізнесу. Відповідно до даної програми кожне федеральне відомство, що виділяє зовнішнім виконавцям замовлення у вигляді контрактів на суму понад 100

млн. дол., повинне було 1,25% з них видавати у вигляді безповоротних субсидій на НДДКР у малому бізнесі. Одинадцять федеральних установ беруть участь у програмі СБІР. Більша частина субсидій (близько 50%) видається по лінії Міністерства оборони. Держава скорегувала галузевий розподіл субсидій, віддавши перевагу створенню нових матеріалів для охорони здоров'я й електроніки. Для стимулювання інноваційної діяльності уряд і парламент зм'якшили антитрестовське законодавство, ввели прямі кооперативні дослідницькі угоди між урядовими лабораторіями й промисловими фірмами.[3]

Корисний досвід для української практики державного регулювання використання венчурних коштів для перетворення економіки нових східних земель Німеччини. Серцевиною фінансової підтримки федеральних земель є державні банки відновлення й поручительства. У їхню компетенцію разом з такими національними установами, як Німецький банк відновлення і Кредитна установа по відродженню, входить надання коштів підтримки у формі власного й запозиченого капіталу у фазі підстави фірм. Іншою формою є надання гарантій або поручительств у тому випадку, коли приватні банки вимагають додаткових гарантій на надання кредитів. Крім того, ці банки функціонують як кредитні установи й ліквідаційні органи державних пайових компаній і фондів.

Державні пайові суспільства концентрують свою увагу, як правило, на малі й середні, а також технологічно й інноваційно-орієнтованих фірмах. Індустріальні пайові суспільства в нових федеральних землях підтримують промислові підприємства за допомогою термінових позик венчурного капіталу. Метою при цьому є «виграш у часі».

Важливе значення в справі державного впливу на розвиток ринку венчурного капіталу в Німеччині мають суспільства ризикових капіталовкладень у федеральних землях. [2]

Аналіз практики державного регулювання ряду країн у використанні венчурного капіталу для забезпечення інноваційного економічного росту дозволяє зробити ряд висновків. Активне державне втручання в процес утворення й використання венчурного капіталу, особливо на початковому етапі формування системи, необхідно. Але при цьому варто порівняти, сполучити як прямі, так і непрямі методи, але при цьому зробити напір на розвиток ринку венчурного капіталу з його інфраструктурою.

Використовуючи досвід країн з розвиненим венчурним інвестуванням, сформулюємо основні завдання держави по створенню національної системи венчурного інвестування.

Завдання 1: формування попиту на венчурний капітал шляхом сприяння розвитку інноваційної активності малих, середніх і великих підприємств у напрямку переходу їх на інноваційний тип розвитку.

Завдання 2: ріст пропозиції венчурних інвестицій, розмаїтість їхніх джерел через сприяння формування підсистеми венчурних фондів і створення умов для участі у високоризиковій інвестиційній діяльності різних фондів, банків і інших кредитних установ, корпорацій, страхових компаній і т.п.

Завдання 3: забезпечення оптимального, найбільш результативного співвідношення попиту та пропозиції венчурних інвестицій шляхом розвитку інфраструктури високоризикового інвестування, створення конкурентних фондових ринків для малих зростаючих високотехнологічних інноваційно-активних підприємств, формування повноцінного інформаційного забезпечення діяльності всіх учасників венчурного інвестування, всіх структур національної венчурної системи, а також зміцнення взаємодії й пропорційного розвитку венчурного капіталу й інноваційного бізнесу.

У розвитку індустрії венчурного капіталу важливе місце належить конкретним фондовим ринкам для малих і зростаючих інноваційних компаній. Дані ринки вкрай необхідні для забезпечення «виходу» венчурного капіталу із проекту й повернення його в повному обсязі до своїх власників або їхніх уповноважених структур - венчурним фондам.

Завдання 4 — розвиток кооперації й інтеграції в науково-технічній і інноваційній діяльності, а також взаємодія всіх джерел капіталу.

Завдання 5 — посилення ролі регіональних органів влади й міжрегіонального співробітництва в розвиток науково-технічної й інноваційної діяльності й високоризикового інвестування. [4]

Перспективним напрямком рішення завдання держави по посиленню ролі регіонів у розвитку інноваційної й венчурної інвестиційної діяльності є розвиток міжрегіональної взаємодії й інтеграції в нарощуванні потужності потоку високоризикового інвестування. Прикладом використання даного напрямку (у певній мірі) може служити практика ЄС. У зв'язку із глобальними процесами підтримка інновацій, венчурного інвестування виходить за національні й регіональні кордони, формуються нові механізми міжрегіонального й міжнаціонального співробітництва по створенню системних інновацій. Європейська комісія розробила схеми, які покликані полегшити доступ малих інноваційних підприємств до венчурного капіталу в різних країнах Європи і їхніх регіонів. Для цього використовуються: а) створення компаній венчурного капіталу разом з ЄС, регіональними органами влади, різними відомствами; б) формування фондів; в) надання кредитів учасникам фондів; г) виділення грантів компаніям венчурного капіталу; д) створення гарантійних фондів; е) розробка схеми підтримки інноваційних підприємств, що перебувають на стадії становлення.

Державні органи покликані вирішувати й ряд інших, більше приватних завдань, обумовлених особливостями періоду економічної

трансформації України, окремих її регіонів, рівнем зв'язків зі світовим господарством і іншими причинами. Але всі вони об'єктивно обумовлені основними економічними й науково-технологічними функціями держави.[6]

Висновок. Всі форми й методи державного впливу можна умовно підрозділити на постійні й тимчасові, причому обсяги тимчасових «важелів» впливу зростають. При цьому тривалість періоду впливу визначається співвідношенням видатків і доходів у венчурних фірм, співвідношенням видатків і зусиль держави й сукупності соціально-економічних ефектів з позиції інтересів регіону або країни в цілому.

Більшість методів, особливо податкові стимули, як правило, використовуються диференційовано. При цьому враховується: особливість галузі (пріоритет галузям наукомістким), етап венчурного інвестування. Стимулюються насамперед і найбільш активні інвестори, які виступають на ранніх стадіях венчурного інвестування. Аналіз показав, що найпоширенішими є методи державного впливу, включаючи податкові пільги, держгарантії, кредитування, спрощення механізму раннього котирування стадій інноваційних фірм і ін., які або окремо, або у взаємодії змінюють співвідношення «ризик-винагорода».

Про всю сукупність форм і методів державного впливу на розвиток системи висикоризикового інвестування велике місце займають різні податкові пільги як найбільш результативні, характерні для змішаної економіки.

Форми активної державної підтримки, створення системи венчурного інвестування в країні і її регіонах, зв'язані зі зниженням «ціни» капіталу й полегшенням доступу до нього будуть найбільш результативними, якщо:

а) пряма пропозиція венчурного капіталу або шляхи створення венчурних фондів з 100-процентним державним капіталом або так званих гібридних фондів, де певна частка капіталу надається приватним сектором. Така міра державної політики особливо актуальна для підтримки технологічного бізнесу на «посівній» і «стартовій» стадіях;

б) фінансові стимули для інвесторів у формі податкових пільг (насамперед по податку на збільшення ринкової вартості капіталу) і державних гарантій під кредити й інвестиції для малих фірм, заснованих на нових технологіях;

в) надання різноманітних пільгових ресурсів: технологічних, інформаційних, інтелектуальних, кадрових, освітніх послуг та ін.

Важливою складовою частиною механізму державної політики по формуванню національної венчурної системи є спеціальні структури керування реалізацією цієї найважливішої пріоритетної програми в створенні й розвитку національної інноваційної системи.

Використані джерела інформації:

1. Государственное регулирование рыночной экономики: Учебник для вузов / Под общ. ред. В.И. Кушлина, Н.А. Волгина. М.: ОАО «НПО «Экономика», 2000; Бунчук М.А. Экономическая трансформация: цели, направления, динамика М.:Изд-воРАГС,1999;
2. Инновации: теория, механизм, государственное регулирование: Учеб. пособие / Под ред. Ю.В. Яковца. М: Изд-во РАГС, 2000;
Фоломъёв А.Н., Нойберт М. Венчурный капитал. СПб.: Наука, 2000;
3. Буянкина А.Н. Малый бизнес: государственное регулирование. М: Изд-во РАГС,1998.
Осокина И. Кто не рискует, остается без прибыли // Поиск. 2000. № 14;

***

УДК 657.1:339.37.+615

*Кобилюх Т.І., аспірантка
кафедри аудиту,
Львівська комерційна академія*

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТОРГОВОЇ НАЦІНКИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ ФАРМАЦЕВТИЧНИМИ ТОВАРАМИ

*В статті автором запропоновані конкретні приклади удосконалення обліку
торгової націнки на підприємствах роздрібної торгівлі фармацевтичними товарами.*

*В статье автором предложены конкретные примеры усовершенствования
бухгалтерского учета торговой наценки на предприятиях розничной торговле
фармацевтическими товарами.*

*In the article the author offers the concrete examples of improvement of accounting of
trade mark-up in the businesses of the retail trade of pharmaceutical commodities.*

Постановка проблеми. У підприємствах роздрібної торгівлі, що обліковують фармацевтичні товари за продажними (роздрібними) цінами, дохід створюється за рахунок торгової націнки на реалізовані товари. В кінці місяця за підсумками торговельних операцій в звітному місяці ці підприємства визначають і відображають в обліку суми торгових націнок, що відносяться до реалізованих товарів [1, с. 35]. Тому правильне відображення на бухгалтерських рахунках торгової націнки на фармацевтичні товари в роздрібній торгівлі має важливе значення для забезпечення своєчасного й точного виявлення фактичної собівартості реалізованих товарів та їх залишку, а також визначення та відображення в бухгалтерському обліку фінансових результатів торговельної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В роботах українських вчених, таких як Лемішовська О.С., Лемішовський В.І., Пуздрач Л.І, Куцик П.О. . Громовик Б.П., Криков В., Терещук С.І., Хом'як Р. Л.